

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Korten op de pensioenen is onacceptabel [2]

Nee, de problemen mogen niet worden afgewenteld op toekomstige generaties

door *Eddy van Hijum*

De auteur is Tweede Kamerlid namens het CDA.

Het korten van pensioenen is een pijnlijke ingreep, die de besturen van de pensioenfondsen alleen in het uiterste geval zouden moeten doorvoeren. Maar voorop staat dat de fondsen in staat moeten blijven om zowel aan huidige als toekomstige pensioenverplichtingen te voldoen. Het oplossen van de pensioenproblematiek vraagt om solidariteit tussen generaties.

Nederland beschikt over een stevig pensioenstelsel. Nergens in de wereld hebben burgers zoveel geld opzijgelegd voor hun oude dag. De basis van ons stelsel is de volksverzekering AOW, die via premies door werkenden wordt opgebracht. De tweede pijler van het stelsel wordt gevormd door collectieve pensioenfondsen, waaraan werknemers en werkgevers een deel van het inkomen afdragen. We hebben het dus in feite over uitgesteld loon. De pensioenfondsen worden bestuurd en beheerd door sociale partners samen. Daarbovenop staat het mensen vrij om individueel te sparen voor de oude dag. Deze 'derde pijler' is vrijwillig en bestaat uit alle inkomensvoorzieningen

die mensen zelf treffen, zoals lijfrente, levensverzekeringen en inkomsten uit eigen vermogen. We zijn als land met dit stelsel relatief goed voorbereid op de naderende vergrijzing.

Hoewel onze pensioenfondsen beschikken over een recordvermogen – ruim 780 miljard euro – bevinden steeds meer fondsen zich in zwaar weer. In de kern is het probleem dat de huidige bezittingen onvoldoende zijn om de huidige en toekomstige verplichtingen te dekken. Dit komt tot uitdrukking in de dekkingsgraad van pensioenfondsen, die minimaal 105 procent moet bedragen. Eenvoudig gezegd: als de betreffende fondsen op hetzelfde niveau blijven uitkeren, dan blijft er voor jongere generaties onvoldoende geld over om diezelfde uitkering in de toekomst ook te kunnen ontvangen. In de Pensioenwet is vastgelegd dat pensioenfondsen met een te lage dekkingsgraad een herstelplan moeten indienen. De Nederlandsche Bank (DNB) en de minister van Sociale Zaken zien toe op het herstel van de dekkingsgraad en kunnen maatwerk mogelijk maken (zoals langere hersteltermijnen). Voorop staat echter de verantwoordelijkheid van de pensioenfondsbesturen zelf om hun pensioenkapitaal zodanig te

beheren dat zij de verwachtingen met betrekking tot de pensioenuitkering voor jong en oud waar kunnen maken. In 2009 hebben maar liefst 340 pensioenfondsen een herstelplan ingediend bij DNB. Diverse fondsen hebben daarna besloten tot het aanpassen van de indexeringswijze. Enkele fondsen hebben aangekondigd dat zij wellicht zelfs uitkeringen moeten korten.

* * *

Voor ouderen die hun inkomenspositie niet meer actief kunnen verbeteren, komen dergelijke ingrepen in het pensioen hard aan. Bovendien is het allesbehalve goed voor het vertrouwen in het pensioenstelsel wanneer blijkt dat de uitkering waarop werd gerekend minder zeker is dan verwacht. De problemen van de fondsen verdwijnen echter niet door deze te ontkennen, te relativiseren of weg te definiëren. We zullen de problemen onder ogen moeten zien en de pijn eerlijk moeten verdelen tussen de generaties. Partijen die daarbij garanties van de overheid eisen, zoals de SP en GroenLinks, wentelen de problemen af op de belastingbetaler en halen de verantwoordelijkheid weg waar deze hoort: bij de pensioenfondsbesturen.

De belangrijkste oorzaak van de problemen met de dekkingsgraden van de pensioenfondsen is de vergrijzing van de bevolking. Door de toename van de levensverwachting dalen naar verhouding de premie-inkomsten en neemt het bedrag dat moet worden uitgekeerd toe. Daarnaast staat – mede als gevolg van de financiële crisis – het beleggingsresultaat van een aantal fondsen onder druk. Een derde factor is de dalende marktrente, waarmee de pensioensector sinds 2006 moet rekenen. Als deze marktrente daalt, dan leidt dat tot een stijging van de verplichtingen. Werkgevers en werknemers zijn het erover eens dat er geen rek meer zit in de premies, met het oog op negatieve effecten op de koopkracht en

de economie. Bij de huidige ambities van de pensioenfondsen zouden de premies van bijna 13 procent van de loonsom moeten stijgen naar meer dan 17 procent in 2025.

Diverse commissies, zoals de commissies-Don, Frijns en Goudswaard, zijn op basis van deze feiten tot de conclusie gekomen dat het pensioenstelsel onvoldoende toekomstbestendig is. De commissies zien echter ook mogelijkheden om het stelsel aan te passen en ‘toekomstvast’ te maken. De oplossing wordt gezocht in het beperken van de pensioenambitie, in het anders omgaan met risico’s, of in een combinatie van beide eerdergenoemde opties. Daarnaast moet de ‘governance’ van de fondsen worden verbeterd via deskundig bestuur, beter toezicht en reële verwachtingen van rendementen. Sociale partners hebben in hun pensioenakkoord een belangrijke voorzet gegeven voor de uitwerking. Het koppelen van de pensioenleeftijd aan de stijgende levensverwachting is in dit akkoord een belangrijke doorbraak. De komende tijd zullen de adviezen verder moeten worden uitgevoerd. De overheid kan een bijdrage leveren door de AOW-leeftijd te verhogen en doorwerken – ook na de pensioenleeftijd – te stimuleren. Dit zal overigens wel gepaard moeten gaan met flankerend beleid om de positie van werkloze ouderen op de arbeidsmarkt te verbeteren.

Bij dit alles is het belangrijk dat pensioenfondsen zelf eerlijk en open communiceren naar hun deelnemers over de toestand van hun fonds en de gevolgen voor pensioen-aanspraken. Aan transparantie, (tijdige) communicatie en verantwoording heeft het de afgelopen tijd te veel ontbroken. Sociale partners en de overheid moeten samen werken aan het herstel van vertrouwen in ons pensioenstelsel. Zonder pijn zal dat niet gaan, maar een solidair en robuust pensioenstelsel is en blijft onze inzet.